

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Institutionum Juris Canonici Sive Primorum totius Sacrae
Jurisprudentiae Elementorum. Libri Quatuor**

Febeo, Francesco Antonio

Coloniæ Agrippinæ, 1704

VD18 13560743-001

Tit. III. De potestate Episcoporum

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63052](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63052)

statutum utcumque fuerit omni validitate vacuum, ansam tamen præbuit pluribus Constantinopolitanis Præsulibus jurâ sibi Patriarchalia conservandi. Tandem post omnes istos irritos conatus, variatis post aliquot sæcula circumstantiis, Constantinopolitanæ Sedi primus ille, infra Romanum Pontificem, Patriarchalis dignitatis gradus indultus fuit à legitima Potestate. decreto Innoc. III. in concil. Lateran. IV. quod refertur in supra cit. c. *Antiqua 23. de privilegiis*, ubi etiam specialia quædam Patriarchalium quatuor Sedium privilegia recensentur.

12. Præter hos quatuor primarios Patriarchas, dantur etiam in Ecclesia Primates aliqui, quibus ex recepta loquendi consuetudine nomen Patriarchæ tribuitur. Quinam autem illi sint, & in quibus regionibus, videri potest distincte narratum, apud *Azor. Inst. moral. p. 2. lib. 3. cap. 35.*

T I T. III.

De potestate Episcoporum.

1. **H**is circa varios Episcoporum gradus prælibatis, ut nonnihil etiam circa ipsorum jura, & potestatem breviter explicetur; notandum est eos omnes differre in aliquibus, in aliquibus

quibus convenire. Pro quibus sciendum est, Episcopalem potestatem in universum reduci ad tria membra. Quædam enim Episcopo competunt ratione Ordinis: quædam ratione jurisdictionis: quædam ratione dignitatis. Ita *Ant. de Butr. in cons. 19.* quod fuisse sæpius approbatum à supremis Urbis Tribunalibus testatur *Fagnan. in c. dilectus 18. de off. Ord. n. 5.*

2. Ratione Ordinis ea competunt, quæ numerantur in *c. quamvis 4. dist. 68.* videlicet, esse Ordinarium Ministrum Sacramentorum Confirmationis, & Ordinis, Chrisma conficere, sacrare Oleum Infirmorum, quæ sunt de Jure Divino, seu ex Institutione Christi Domini annexa Ordini Episcopali: item competit Virgines consecrare, Tempia, Altaria, Sacella, Vasa, & Vestes; quæ de Jure Canonico sunt Episcopis reservata.

3. Ratione Jurisdictionis omnia reliqua competunt, quæ spectant ad regimen subjecti Gregis, qualia sunt v. g. beneficia conferre, causas audire, punire delicta, Synodum cogere, aliaque similia. Ubi obiter pro intelligentia Sacrorum Canonum notandum est, inter hujusmodi spectantia ad Jurisdictionem Episcopalem genericè acceptam aliqua dari, quæ speciali vocabulo dicuntur pertinere ad legem Diæcesanam; aliqua autem, quæ specialiter quoque pertinere dicuntur ad legem jurisdictiona-

tionalem, de qua divisione sermo est in *cit. c. Dilectus 18. de off. Ord.* aliisque Juribus. Ad legem Diæcesanam spectare dicuntur, quæ non extenduntur ad Regulares quamvis cæteroquin non exemptos à potestate Episcopi, seu in quibus Episcopus obligare non potest Regulares, sed Clericos tantum sæculares, ut tradunt Doctores ex *c. 1. 10. q. 1.* Quæ autem extenduntur etiam ad Regulares non exemptos, dicuntur pertinere ad legem jurisdictionalem. Videatur *Azor. p. 2. Inst. mor. lib. 3. cap. 32.* ubi exponit in particulari quænam sint in quibus Episcopus possit aut non possit Regulares non exemptos obligare.

4. Demum ratione dignitatis Episcopo convenire dicuntur ea, in quibus nec Episcopalis Ordo, nec ulla Jurisdictio exercetur; sed sunt potius quædam signa honoris, aut privilegia dignitatis Episcopalis.

5. Circa potestatem Ordinis, eidemque Ordini annexa de Jure Divino, unus alio Superior Episcopus esse non potest, quemadmodum circa potestatem Presbyteratus unus Presbyter alio superior esse nequit: Omnes enim æqualiter possunt valide ministrare ea Sacramenta, quorum sunt Ordinarii Ministri, puta omnes presbyteri æqualiter valide consecrare, omnes Episcopi æqualiter valide ministrare Sacramenta Confirmationis, & Ordinis, & sic de reliquis

Jure

Jure Divino annexis Ordini Episcopali, quæ per potestatem mere humanam à nemine auferri possunt, nec ullatenus limitari quoad actus validitatem. Dixi quoad actus validitatem, secus enim est quoad licitum potestatis usum, qui per potestatem humanam coarctari potest, imo & in totum suspendi, ut accidit quando infligitur pœna suspensionis, de qua sermo est in pluribus juribus sub *tit. de sent. excomm.* & etiam extra casum suspensionis limitatur in particularibus Episcopis quoad subditos suos, quibus tantummodo regulariter ministrare licite possunt Sacramenta Confirmationis, & Ordinis, ut suis locis infra notabitur, ubi de his Sacramentis sermo erit. Quare quoad hoc unus Episcopus ampliorem habet potestatem quam alius, pro majori amplitudine Diœcesis, & numero subditorum. Idem procedit in reliquis ex Institutione Canonica pendentibus à potestate Ordinis Episcopalis, quæ illud insuper habent, ut pendeant ab humana potestate Ecclesiastica etiam quoad actus validitatem, quia Ecclesia posset Episcopum privare facultate validè consecrandi Templum ut probat *Barb. Jur. Eccl. lib. I. cap. 11. n. 107. ex c. Ecclesiis 3. dist. 68. & ex c. Ecclesiis 18. cum duobus seqq. de consecr. dist. 1.* ubi Ecclesias ab Arrianis Episcopis consecratas, iterum consecrari præcipitur. Idem dic de reliquis similibus.

6. Circa potestatem jurisdictionis major est in supradictis Episcoporum gradibus inæqualitas. Id ut clarius elucescat, notandum est totam ejusmodi potestatem Episcopalem considerari posse, vel in ordine ad personas, vel in ordine ad res, super quibus exercetur.

7. Personæ eidem potestati subjectæ sunt quotquot existunt intra fines Diæcesis Episcopalis, nisi per speciale privilegium sint exemptæ, sive sint Clerici, sive Laici: cum eo tamen inter utrosque discrimine, quod Laici subdantur tantum in iis, quæ concernunt Animæ forum, & quoad causas, & delicta spectantia ad Tribunal Ecclesiasticum, à quo puniri possunt Ecclesiasticis pœnis atque censuris; at Clerici subjecti sint etiam quoad causas civiles, & omnia criminalia, pro quibus judicari non possunt à potestate laica, ut inferius exponetur, ubi de Immunitate sermo erit.

8. Res eidem Jurisdictioni subjectæ sunt Ecclesiæ, Parochiæ, Monasteria, Xenodochia, aliaque pia loca, nisi specialiter exempta sint, ut constat ex toto tit. de religiosis domibus in 3. Decretal. Item res, & jura eorundem locorum: nec non beneficia omnia intra propriam Diæcesim existentia, quorum institutio, & destitutio, hoc est collatio, & privatio de jure communi ad Episcopum pertinet. exceptis iis, quæ Summo Pontifici reservata sunt, aut ex consuetudine,

C

vel

vel privilegio alteri inferiori Collatori, juxta
textum *in c. nullus omnino* 11. 16. q. 7. de qua
etiam infra recurret sermo in hac prima parte
Institutionum, ubi de Ecclesiasticis beneficiis
tractabitur, & in secunda parte, ubi agetur de re-
bus Ecclesiasticis.

9. In his omnibus omnes Episcopi conveni-
unt quoad propriam Diæcesim. Illud tamen di-
criminis est inter ipsos, quod simplices Episcopi
eam totam jurisdictionem habeant limitatam
finibus Diæcesis, extra quam jus dicentibus
non paretur impune, *ex c. 2. de constit. in 6.* At
Archiepiscopi jurisdictionis pluribus in casibus
expressis in jure extenditur etiam extra pro-
priam Diæcesim, tum super Episcopos suffra-
ganeos, tum super subditos Suffraganeorum
suorum, tum super res Suffraganeorum potesta-
ti subjectas.

10. Quod attinet ad Episcopos Suffraganeos
potestatis est Archiepiscopalis ipsos cogere ad
Provinciale Concilium quolibet saltem trien-
nio, juxta præscriptum. *Trident. sess. 24. de re-
form. cap. 2.* eidemque præesse, ut colligitur *ex
c. 1. dist. 34.* Item curare debet Archiepiscopus
ut Suffraganei apud suas Ecclesias resideant, &
super eorum absentiam inquirere, ita ut si eos
absque legitima causa non residere repererit,
debeat applicare fructus fabricæ Ecclesiæ, aut
pauperibus loci, & crescente contumacia de-

nun-

nunciare Summo Pontifici, ut decernitur à *Trident. sess. 23. de reform. cap. 1.* & à Pio IV. in *Constit. 10. quæ incipit. De salute Gregis.* Præterea ad Archiepiscopum spectat curare, ut Suffraganei suo munere ritè fungantur; debitamque justitiam suis subditis administrent, de quibus juribus aliisque plurimis videri potest *Quaranta in summa Bullarii v. Archiepiscopi auctoritas*, ubi plures casus enumerat, in quibus Archiepiscopi auctoritas extenditur supra Suffraganeos.

11. Unum inter reliqua notandum est, de jure recentiori aliqua esse derogata à potestate, quæ antiquitùs Archiepiscopo competeat. Ejus generis est potestas confirmandi Electum in Episcopum, de qua sermo est in *c. cum dilectus 12. de elect.* aliisque juribus. Eiusdem quoque generis est auctoritas eligendi Episcopum pro casu, in quo ab inferioribus electoribus celebrata non fuisset electio intra tres menses justo impedimento cessante, quæ auctoritas concedebatur in *c. ne pro defectu 41. de elect.* & in *c. Quamquam 18. eod. in 6.* quamvis non ita semper in more fuerit, antiquiori siquidem tempore in prædicto negligentia casu potestas eligendi non devolvebatur ad Archiepiscopum, sed ad Papam, ut constat ex *c. dilectus filius 12. de concess. præben.* Nunc tamen universaliter neq; potestas confirmandi electum in Episcopum, neq;

potestas ipsum eligendi in ullo casu Archiepiscopo competit: nam provisio omnium Ecclesiarum Cathedralium de jure communi est Summo Pontifici reservata, ut videre est in Regulis Cancellariæ Apostolicæ; & etiam pro iis locis, in quibus adhuc servatur antiquus modus eligendi Episcopum per suffragia capitularium, ut in pluribus Germaniæ Civitatibus electionis factæ confirmatio unicè spectat ad Summum Pontificem, ut patet ex Bulla 1. Nicolai V. *ad Sacram*, in qua continentur concordata Germaniæ.

12. Eiusdem demum generis, omiffis reliquis, est potestas jurisdictionis Ordinariæ, quæ de jure antiquo habebat Archiepiscopus cognoscendi, & judicandi causas etiam criminales Suffraganeorum suorum, exceptis quibusdam causis reservatis, ut colligitur ex *c. quia cognovimus* 6. 10. q. 3. at de jure recentiori statuto à Trident. *sess. 24. De reform. cap. 5.* causæ majores criminales contra Episcopum, quæ depositione aut privatione dignæ sint, ab ipso tantum Summo Pontifice cognoscuntur, & terminantur; causæ autem criminales minores in concilio tantum Provinciali, vel à deputandis per concilium Provinciale.

13. Quod attinet ad subditos Suffraganeorum, quamvis non sint propriè subditi Archiepiscopo, adhuc tamen in quibusdam articulis potest

potest Archiepiscopus super ipsis jurisdictionem aliquam exercere, ut habetur in *c. Pastoralis* 11. de off. Ordin. Eiusmodi autem articuli ad quatuor potissimum capita reducuntur. Primum est in concernentibus totam Provinciam, ut ex pluribus juribus probat. *Quaranta in cit. summa Bullarii ver J. 20. nu. 23.* Alterum est in casu appellationis, quam subditi Episcoporum interponere possunt ab Episcopis ad Archiepiscopos, ex *c. Romana* 3. de appellation. in 6. *c. duo simul* 9. & *c. Pastoralis* 11. de off. Ordin. exceptis quibusdam causis gravioribus, qualis est v. g. causa Sanctæ Fidei, in qua appellatur ad Papam, ut sumitur ex *e. maiores* 3. de Baptis. ac decisum fuisse à Sacra Congregatione Cardinalium negotiis Episcoporum, & Regularium præpositorum die 23. Novemb. 1582. refert *Barb. Jur. Eccl. lib. 1. cap. 7. nu. 65.* Tertium est in casu visitationis, in quo potest exigere procuracionem à subditis Suffraganeorum, ex *c. cum ex officio* 16. de præscrip. eorumque confessiones audire, ex *c. fin. de censib. in 6.* non tamen dispensare juxta aliquos Authores, nec ordinare, aut concedere litteras dimissorias, nec exercere in subditos Episcoporum jurisdictionem fori contentiosi, præterquam in criminibus notoriis, & contra impediens ejus jurisdictionem, ut tradit *Bdrb. in cit. cap. 7. n. 88. & seqq.* Ultimum est in casu vacantis Ecclesiæ suffraganeæ si quan-

do eadem administrari non possit, aut negligenter non administratur per Capitulum Cathedralis Ecclesiæ, aut per ullum alium, de quibus aliisque pluribus videatur idem *Quaranta in summa cit. v. Archiepiscopi auctoritas, & Barbos. in cit. cap. 7. lib. 1. Jur. Eccl.*

16. Quod pertinet ad res potestati Episcoporum subjectas, quales sunt Ecclesiæ &c. habet etiam nonnumquam Archiepiscopus aliquam jurisdictionem in ipsas, ut puta in prædicto casu vacantis Ecclesiæ legitimis administratoribus destitutæ; nec non in casu visitationis, quam tamen ab Archiepiscopo faciendam non esse, nisi causa cognita, & probata in concilio Provinciali, statutum est à *Trid. sess. 24. de reform. cap. 3.* Vide prædictos Auctores in locis citatis, aliosque ab ipsis relatos.

15. Ex hætenus dictis efficitur Archiepiscopus præeminere simplicibus Episcopis etiam quoad signa honoris, & privilegia dignitatis, quod est tertium ex iis, ad quæ supra diximus reduci quidquid Episcopis competit. Quæ autem sint in particulari talia honoris signa ac privilegia, videri potest fusè narratum apud cit. Barb. ibid n. 103. & seqq. aliosque ab ipso citatos.

16. Hætenus dicta de Archiepiscopis relate ad Episcopos Suffraganeos, intelligenda proportionaliter sunt etiam de Primatibus, seu Patriarchis relate ad Archiepiscopos, eorumque suffraga-

suffraganeos Provinciarum suarum : habent enim similem respectu omnium ipsorum jurisdictionem Ordinariam, unde præsumunt illis omnibus in Nationali Concilio, eorundem negligentiam suppleant, jus habent visitandi, appellationes admittunt, & cognoscunt, quas subjectorum Archiepiscoporum, & Episcoporum subditi ab ipsis Archiepiscopis, & Episcopis interponere possunt ad ipsos. Quinimo hac in re multi Doctores asserunt, illud insuper privilegii competere Patriarchis, quod quamvis cæteroquin de jure communi appellatio non interponatur omisso medio, sed gradatim, hoc est ab Inferiori ad immediatum Superiorem, puta ab Archidiacono, seu alio inferiori Judice ad Episcopum, ab Episcopo ad Archiepiscopum &c. at tamen appellatio ad Patriarcham interponi possit, etiam omisso medio, in omnibus suarum Provinciarum locis, de qua re videri potest *Abb. in c. antiqua 23. de privileg. n. 7. & 8. & Barb. Jur. Eccl. lib. 1. cap. 6. n. 39.* salvis tamen appellationibus ad Sedem Apostolicam interpositis, quibus est ab omnibus humiliter deferendum, ut dicitur in *eod. c. antiqua*, ubi etiam in signum dignitatis conceditur quatuor primariis Patriarchis, ut ubique antè se Crucem elatam facere possint deferri, præterquam in Urbe Romana, & ubicumq; Summus Pontifex præsens extiterit, aut ejus Legatus utens insignibus Apostolicæ

potestatis. Reliqua videri possunt apud *Barb. in cit. cap. 6.*

17. Illud tamen notandum hic quoque est, quod paulo ante de Archiepiscoporum potestate notabamus, videlicet aliqua teperiri in antiquis canonibus Patriarcharum potestati concessa, quæ nunc ipsis prohibita sunt, & recentioribus juribus derogata. Ejus generis est confirmare electos in Archiepiscopos Provinciarum suarum, nec non ipsos eorumque Suffraganeos ex causa deponere, ut videre est in *c. quod suspecti 15. 3. q. 5.* item Pallium largiri Archiepiscopis sibi subjectis, ex *cit. c. antiqua 23. de privileg. & c.* quæ tamen nunc in usu non sunt: quia institutio, & confirmatio omnium Ecclesiarum Episcopalium est Summo Pontifici reservata per secundam regulam Cancellariæ; quemadmodum eidem reservata quoque est potestas deponendi Episcopos per statutum *Trident. sess. 24. de reform. cap. 5.* & Pallium Archiepiscopis à Summo tantum Pontifice conceditur, ut notat *Azor. inst. mor. p. 2. lib. 3. cap. 34. q. 4.* Reliqua de Patriarcharum dignitate, & privilegiis videri possunt apud *cit. Barb. lib. 1. Jur. Ecc. cap. 6.* & apud *Azor. in cit. p. 2. lib. 3. cap. 35. & 36.*

18. In tanta tamen potestatis diversitate, quam supredictis Episcoporum gradibus competere visum est, illud omnibus, & singulis est commune, ut in Ecclesia sibi commissa eam pasto-

pastoralem sollicitudinem habeant, quæ decet
 positos à Spiritu sancto regere Ecclesiam Dei, ex
cap. 20. Actuum Apost. Ejusmodi autem sollicitu-
 do ad duo potissimum generalia capita reduci
 potest. Primum est in iis, quæ pertinent ad Di-
 vinum cultum, Religionemque Christianam
 conservandam, & augendam. Alterum est in
 regendis, & pascendis Ovibus sibi commissis,
 & ad æternam salutem perducendis, Videri
 potest *Barb. in cit. lib. 1. Jur. Eccl. cap. 11.* ubi
 fuse numerat in particulari ea, in quibus hoc
 utrumque sollicitudinis pastoralis caput ab
 Episcopis exercendum est.

19. Quod si contingat Episcopum aliquem
 vel senectute impediri, vel infirmitate corporis va-
 letudine ab executione prædicti muneris pasto-
 ralis, solet frequenter ex causa ejusmodi impe-
 dimentum dari Episcopo Coadjutor, per quem
 populo consulatur in iis quæ pertinent ad regi-
 men Episcopale. Ejustamen Coadjutoris insti-
 tutio non potest fieri sine autoritate Sedis Apo-
 stolicæ, etiam si ad tempus fiat, cum pertineat
 ad causas majores Summo Pontifici reservatas,
 juxta textum expressum in *c. Unico. de Clerico
 agrotante in 6.* Quod multo magis locum habet
 si dandus sit Coadjutor cum futura successione,
 quod non aliàs fieri decernitur à *Trid. sess. 25. de
 refor. cap. 7.* quam ea causa prius diligenter à
 Sanctissimo Rom. Pontifice sit cognita, & qua-

litates omnes in illo concurrere certum sit, quæ à Jure, & decretis ejus Sanctæ Synodi in Episcopis, & Prælatiſ requiruntur; aliàs concessiones super his factæ subreptitiæ esse censeantur. Quam autem potestatem, & auctoritatem habeat Coadjutor datus Episcopo cum futura ſucceſſione, videri poteſt in Decreto Sacræ Rituum Congregationis die Jovis 31. Januar. 1561. quod refert Preſp, de Auguſtino in addition. ad *Quaran. in Summa Bullarii V. Archiepiscopi auctoritas* post num. 12.

20. Ut per prædictam paſtoralem ſollicitudinem omnibus populis, quantum fieri poſſet, conſuleretur, cum cæteroquin Episcopalis Sedes non niſi in majoribus Civitatibus eſſet, ex *cap. 1. de Privileg.* ideo conſuetudo fuit antiquitus in Eccleſia, ut in reliquis pagis, & Oppidis præſicerentur Sacerdotes cum potestate quadam Episcopali, limitata tamen; unde nec confirmare poterant, nec Chriſma conficere, nec Eccleſias Altaria aut Virgines conſecrare, nec Ordines majores conferre, nec pœnitentes publice in Miſſa reconciliare, nec formatas cuilibet Epistolæ mittere, ut probat textus in *cap. Quamvis 4. diſt. 68.* Cætera autem Episcopalia munia obire poterant, unde vocati fuerunt Chorepiscopi, appellatione deſumpta à græca voce *χωρη*, quæ idem ſignificat, quod latine Pagus, vel Oppidum, quaſi eſſent quidam Pagorum Episcopi-

piscopi, cum ea potestate, de qua dictum est, constituti. Successu tamen temporis, ambitione crescente, cum non contenti finibus suis etiam ad ea Episcoporum Officia, quæ sibi concessa non erant, manus immitterent; ideo meritò eorum usus ab Ecclesia sublatus est, ut constat ex c. Chorepiscopi 5. dist. 68. aliterque consultum populis illis per Vicarios, aut Archipresbiteros, aliasve Dignitates Episcoporum potestati subordinatas.

T I T. IV.

De Episcoporum Electione.

1. Ingressus ad Episcopale munus, de quo in præcedenti tit. dictum est, habetur per Electionem, Confirmationem, & Consecrationem, de quibus singulis multa in Sacris Canonibus statuta sunt.
2. Quod attinet ad electionem, diversimode ea diversis temporibus in Ecclesia celebrata fuit. Primi enim Episcopi, post Apostolos, immediatè fuerunt ab ipsis Apostolis constituti, quibus vita functis, expresso vel tacito Romanorum Pontificum consensu, ad quos jus eligendi Episcopos pertinebat, exerceri cæpit electio à Clericis cujusque Ecclesiæ Cathedralis convenientibus in unum. Qua etiam in re non semper idem mos servatus fuit. Aliquando

C 6

enim